

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

PROGRAM ORIENTUES PËR MATURËN SHTETËRORE

Për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik

DEGA: MUZIKË

LËNDA: “HISTORI MUZIKE”

ME ZGJEDHJE

(I RISHIKUAR)

VITI SHKOLLOR 2019 -2020

KOORDINATORE: MAJLINDA HALA

PRILL 2020

PËRMBAJTJA

PËRMBAJTJA.....	2
I. HYRJE.....	3
II. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT.....	4
III. STRUKTURA E TESTIT.....	6
IV. TABELA E PESHAVE PËR SECILËN TEMATIKË	11
V. TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË	12
VI. NJOHURITË DHE AFTËSITË QË NUK PËRFSHIHEN NË TESTIN ME ZGJEDHJE TË HISTORISË SË MUZIKËS NË MATURËN SHTETËRORE 2020.	16

I. HYRJE

Pandemia COVID-19 ka prekur çdo fushë të veprimtarisë njerëzore dhe të gjithëve na është dashur të përshtatemi me një ndryshim të papritur në mënyrën se si jetojmë. Ky ndryshim natyrisht ka përfshirë edhe arsimin.

Shumica e vendeve në Evropë dhe më gjerë i kanë mbyllur institucionet arsimore për të kufizuar kontaktin mes njerëzve dhe për të parandaluar përhapjen e virusit. Edhe në vendin tonë, Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR) i ka mbyllur institucionet arsimore që nga data 9 mars 2020.

Gjatë kësaj periudhe, MASR po mbështet mësuesit në përpjekjet e tyre për të realizuar procesin mësimor në kushtet e shtëpisë. Dy format kryesore mësimore që po zbatohen, janë mësimet të xhiruara dhe të transmetuara në Radio Televizionin Shqiptar (RTSH) dhe puna mes nxënësve dhe mësuesve përmes rrjeteve sociale apo përmes platformave të ndryshme që mundësojnë krijimin e klasave virtuale (google classroom, google hangout, edmodo, zoom etj.). Këto janë format me të cilat kanë punuar të gjithë nxënësit, përfshirë edhe maturantët.

Për t'u ardhur në ndihmë maturantëve, ASCAP ka hartuar urdhrin nr.43, datë 22.04.2020, "Për rishikimin e programeve orientuese për provimet e Maturës Shtetërore për vitin shkollor 2019-2020, si pasojë e situatës së krijuar nga pandemia COVID-19". Bazuar në urdhrin e mësipërm janë reduktuar nga programi orientues, njohuritë dhe aftësitë lëndore që janë zhvilluar gjatë mësimin në kushtet e shtëpisë dhe që përkojnë me periudhën mars-qershor 2020. Njohuritë dhe aftësitë që janë reduktuar, janë pasqyruar në rubrikën e fundit të këtij programi. Këto njohuri dhe aftësi nuk do të përfshihen në testin e historisë së muzikës në provimin me zgjedhje të Maturës Shtetërore.

Procesi i rishikimit të programit orientues është realizuar nga specialistët e kurrikulës në ASCAP në bashkëpunim me mësues të lëndës histori muzike.

II. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për lëndën me zgjedhje “Histori Muzike” përfshin njohuritë, konceptet dhe aftësitë më të rëndësishme të lëndës “Histori e Muzikës” për shkollën e mesme me drejtim të orientuar artistik.

Programi:

- Gjeneron informacionin e nevojshëm për mësuesit që japin lëndën “Histori Muzike” në shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega “Muzikë”, që do të përgatisin maturantët për provimin “Histori Muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Orienton nxënësit për materialet kyçe mësimore, *njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore*, që ata duhet të zotërojnë për të përballuar me sukses provimin “Histori Muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Përbën, gjithashtu, një *dokument zyrtar* që duhet zbatuar me korrektësi nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit “Histori Muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes dhe korrektësi nga secili prej grupeve të interesuara, sidomos kujdes duhet bërë nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit “Histori Muzike” si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore, **të cilët nuk duhet të përfshijnë për vlerësim çështje mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program.** Vëmendje duhet të tregojnë këta specialistë edhe në lidhje me sigurimin e balancës midis përqindjes që zë secila temë studimi në këtë program me përqindjet që zënë këto tema në testin e provimit. Përgatitja e nxënësve për provimin “Histori Muzike” duhet bërë në mënyrë të vazhdueshme, duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh. Nxënësit të sigurojnë cilësinë e nxënies së çështjeve mësimore, koncepteve të historisë së artit dhe aftësive të përcaktuara në program. Për të arritur këtë, herë-herë ata duhet t’u rikthehen dhe çështjeve të ndryshme, të cilat nuk janë parashikuar në program, por që përmbajnë informacion bazë për të përvetësuar materialin e zgjedhur për provim.

Programi orientues për përgatitjen e provimit me zgjedhje të lëndës “Histori Muzike”, është

mbështetur në programet e lëndës “Histori Muzike” klasat 10-12 të;

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi përmban *strukturën e testit*, tematikat si dhe peshën e tyre. Programi përmban rubrikën *e njohurive dhe rezultateve të të nxënit* ku përcaktohen njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore për çdo tematikë të lëndës “Histori Muzike”.

III. STRUKTURA E TESTIT

Një nga aspektet më të rëndësishme në lëndën “Histori Muzike” është zhvillimi i njohurive artistike në njohjen, gjykimin dhe vlerësimin e muzikës në përgjithësi. Ndikimin e saj në jetën kulturore, shkencore, politike, artistike të vendeve ku është krijuar, dhe vlerësimin e veprave të përfaqësuesve të ndryshëm duke evidentuar dhe analizuar karakteristikat dhe risitë e çdo muzikanti.

Për secilën tematikë është **paraqitur pesha që zë secila prej tyre kundrejt orëve totale** të lëndës së histori muzike përgjatë viteve të shkollimit në zhvillimin e njohurive dhe rezultateve të të nxëniet që duhet të demonstrojë nxënësi në përmbushjen e njohurive artistike. Tematikat dhe renditja e tyre nuk nënkuptojnë që përmbajtja e testit duhet të zhvillohet në këtë renditje.

Në përgatitjen për përmbushjen e këtij programi orientues do të përdoren programet e lëndës muzikë dhe literatura dhe tekstet me të cilat këto shkolla zhvillojnë studimin e kësaj lënde.

Nr.	Tematika	Pesha	Përmbajtja sipas tematikave
1.	Kultura muzikore në Mesjetë	5 %	Kultura muzikore në Mesjetë - muzika kishtare - koralit gregorian - shkrimi muzikor Muzika bizantine
2.	Kultura muzikore në Rilindje	10%	• Kultura muzikore në Rilindje muzikën vokale: opera - opera në Itali - opera në Francë - opera në Angli

			<ul style="list-style-type: none"> - opera në Gjermani <p>muzika instrumentale në shekullin XVII</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika për organo - muzika për klavicembal - muzika për violinë - muzika për ansambëlinstrumental <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë - A. Vivaldi - A. Koreli
3.	Kultura muzikore në Barok	15 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Barok - paraklasike - stili polifonik – vepra vokale, instrumentale dhe orkestrale - opera bufa dhe opera seria – Itali - opera balet – Francë - reforma e Glukut <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë: - J.S. Bah, - Zh. F. Hendel -K.V. Gluk
	Kultura		<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Klasicizëm - klasicizmi vjenez - lindja e sonatës dhe simfonisë klasike - risitë në opera - risitë në muzikën instrumentale dhe simfonike

4.	muzikore në Klasicizëm	25 %	<ul style="list-style-type: none"> - sonata - simfonia - uvertura • Kompozitorë - F. J. Hajden - A. Moxart - L. V. Bethoven
5.	Kultura muzikore në Romantizëm	40 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Romantizëm - rregullat e stilit muzikor romantik - stili i muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike - krijimi i shkollave kombëtare, shek. XIX - grupi i të pestëve - verizmi - opera italiane shek. XX - neoklasicizmi, - llojet dhe gjinitë e muzikës romantike: - <i>instrumentale,</i> <i>vokale,</i> <i>muzika e dhomës,</i> <i>simfonike,</i> <i>vokalo - simfonike dhe</i> <i>muzika me program.</i>

			<ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë sipas periudhave të marra në studim <p>K.M.Veber</p> <p>F.Shubert</p> <p>F.Shopen</p> <p>F.Mendelson</p> <p>V.Belini, XH.Rosini, Donixeti</p> <p>N.Paganini</p> <p>H.Berlioz, F. List, J.Brams, Xh.Verdi, Sh. Guno, Zh.Bize</p> <p>R.Vagner, E Grig, B. Smetana, A. Dvorzhak, M.Glinka, Musorgski, Borodin, Korsakov, Alexander Skriabin</p> <p>P.Çajkovski</p>
6.	Kultura muzikore shqiptare	5 %	Kultura muzikore shqiptare <ul style="list-style-type: none"> • Gjinitë e mëdha të muzikës vokale shqiptare <p>Opera e parë shqiptare “Mrika”</p> <p>Opera “Lulja e Kujtimit”</p> <p>Opera “Skënderbeu”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muzika e baletëve shqiptare <p>Baleti i parë shqiptar - “Halili dhe Hajria“</p> <p>Baleti “Delina”</p>

			<p>Baleti “Cuca e maleve“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muzika instrumentale shqiptare - zhvillimi dhe karakteristikat e përgjithshme të saj <p>Miniatura.</p> <p>Koncertet instrumentale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muzika simfonike shqiptare <p>Uvertura</p> <p>Poemi simfonik</p> <p>Simfonitë shqiptare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë <p>Çesk Zadeja, T. Harapi, Tish Daija, Prenk Jakova, Pjetër Gaci, Nikolla Zoraqi, Shpëtim Kushta, Kristo Kono, etj..</p>
--	--	--	---

IV. TABELA E PESHAVE PËR SECILËN TEMATIKË

Tematika	Kultura muzikore në Mesjetë	Kultura muzikore në Rilindje	Kultura muzikore në Barok	Kultura muzikore në Klasicizëm	Kultura muzikore në Romantizëm	Kultura muzikore në shqiptare
Pesha	5 %	10 %	15%	25%	40%	5 %

V. TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË

Për secilën tematikë, më poshtë paraqiten njohuritë dhe rezultatet e të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi për të përmbushur kompetencat artistike nëpërmjet lëndës “Histori Muzike”. Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë ato trajtohen të integruara dhe të lidhura me njëra - tjetrën.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Mesjetë	
Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Mesjetë	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njohin zhvillimin e kulturës muzikore në Mesjetë; - shpjegojnë ç’përfaqëson korali gregorian dhe çfarë veçorish e karakterizojnë atë; - përshkruajnë faktorët që mundësuan lulëzimin e muzikës laike në Mesjetë; - përcaktojnë tiparet e muzikës polifonike mesjetare; - analizojnë faktorët që çuan në lindjen e shkrimit muzikor; - njohin përfaqësuesit e muzikës së kësaj periudhe.
TEMATIKA: Kultura muzikore në Rilindje	
Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Rilindje	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njihen me zhvillimin e muzikës në periudhën e Rilindjes; - shpjegojnë zhvillimin e polifonisë dhe të formave të reja muzikore vokale laike; - përshkruajnë veçoritë e gjinive kryesore të muzikës

	<p>vokale: madrigali, oratorio, psalmet etj.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - studiojnë muzikën e shkollave polifonike dhe përfaqësuesit e tyre; - përcaktojnë instrumentet muzikore më të përdorura gjatë periudhës së Rilindjes; - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të Rilindjes.
TEMATIKA: Kultura muzikore në Barok	
Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Barok	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe; - njihen me lindjen e operës së shek. XVIII; - përshkruajnë zhvillimin e operës në Evropë gjatë shek. XVIII; - njihen me zhvillimin e muzikës barok dhe muzikës instrumentale; - shpjegojnë elementet muzikore të stilit barok në instrumentet me tastierë dhe instrumentet me harqe; - përshkruajnë lindjen e muzikës për ansambël instrumental dhe për violinë solo; - klasifikojnë në vepra dhe autorë llojet e stilit barok (monodi, homofoni, polifoni); - përcaktojnë disa nga gjinitë kryesore muzikore të kësaj periudhe; - njohin përfaqësuesit kryesorë dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të periudhës barok.
TEMATIKA: Kultura muzikore në Klasicizëm	

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Klasicizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe; - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor klasik; - dallojnë stilin e muzikës klasike nga stilet e tjera muzikore; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës klasike; - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike dhe vokale; - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve klasikë.
TEMATIKA: Kultura muzikore në Romantizëm	
Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Romantizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë disa nga tiparet shoqërore -historike të kësaj periudhe; - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës me program; - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor romantik. - dallojnë stilin e muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës romantike, si: <i>instrumentale, vokale, muzika e dhomës, simfonike, vokalo - simfonike dhe muzikës simfonike me program;</i> - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore

	muzikore të kompozitorëve romantikë.
TEMATIKA: Kultura muzikore shqiptare	
Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore shqiptare	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përcaktojnë periudhat e zhvillimit të muzikës shqiptare; - dallojnë tiparet kombëtare të muzikës shqiptare; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës shqiptare: <i>vokalo –instrumentale etj.</i>; - njohin zhvillimin e muzikës <i>instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës simfonike</i>; - njohin veprat kryesore muzikore të kompozitorëve shqiptarë.

VI. NJOHURITË DHE AFTËSITË QË NUK PËRFSHIHEN NË TESTIN ME ZGJEDHJE TË HISTORISË SË MUZIKËS NË MATURËN SHTETËRORE 2020.

Tematikat	Përmbajtja sipas tematikave	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave artistike
Kultura muzikore shqiptare	<ul style="list-style-type: none"> • Kënga dhe romanca shqiptare • Balada • Sonata • Muzika e dhomës • Suita • Vallja simfonike • Rapsodia 	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njohin disa nga rregullat muzikore të stilit muzikor shqiptar; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës shqiptare: <i>vokalo -instrumentale, muzikës së dhomës, simfonike, vokale simfonike dhe muzikës simfonike: rapsodia, vallja simfonike, etj..</i>
Kultura muzikore e shekullit 20-të e gjitha	<ul style="list-style-type: none"> • Muzika vokale dhe instrumentale 	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë tiparet shoqërore - historike të kësaj periudhe; - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, vokale, simfonike, dhe të muzikës me program; - përcaktojnë stilet muzikore të periudhës; - dallojnë elementet teknikë, si: <i>harmonia, meloritmika, orkestracioni.</i>